

การกำหนดตัวรัฐมนตรีของพรรคการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี
พรรคประชาธิปัตย์และพรรคประชาธิปัตย์ไทย

นายปริญญา โพธิสัตย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

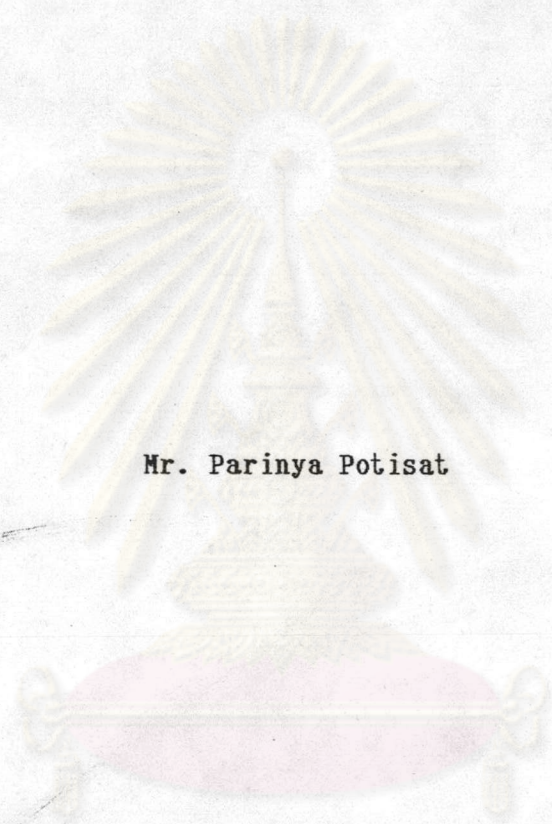
ISBN 974-579-925-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017982

I 10314234

MINISTERIAL NOMINATION OF POLITICAL PARTIES : A CASE STUDY
OF DEMOCRAT PARTY AND THAI CITIZEN PARTY

Mr. Parinya Potisat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-925-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การกำหนดตัวรัฐมนตรีของพรรคการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี
พรรคประชาธิปัตย์และพรรคประชากรไทย

โดย

นายปริญญา โฬสิทธิ์

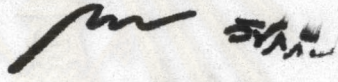
ภาควิชา

การปกครอง

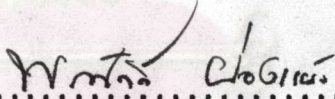
อาจารย์ที่ปรึกษา

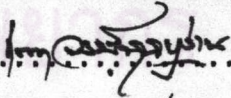
ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ดี ผ่องแผ้ว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

ปริญญา โปธิสสัย : การกำหนดตัวรัฐมนตรีของพรรคการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีพรรค
ประชาธิปไตยและพรรคประชากรไทย (MINISTERIAL NOMINATION OF THE POLITICAL
PARTIES : A CASE STUDY OF DEMOCRAT PARTY AND THAI CITIZEN PARTY)

อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร.กนก วงษตระหง่าน, 165 หน้า. ISBN 974-579-925-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อค้นหาเกณฑ์สำคัญที่พรรคการเมืองใช้ในการคัดเลือกกำหนดตัว
และตำแหน่งรัฐมนตรีของพรรค พร้อมทั้งศึกษาว่าคนกลุ่มไหนในพรรคเป็นผู้มีอำนาจกำหนด ตัดสินใจ เลือกตัว
และตำแหน่งรัฐมนตรีของพรรค โดยศึกษาจากกรณีพรรคประชาธิปัตย์และพรรคประชากรไทย

ผลการวิจัยพบว่าพรรคการเมืองทั้งสองพรรคให้ความสำคัญกับ "ความรู้ความสามารถ" เป็น
ปัจจัยสำคัญอันดับที่หนึ่ง (43.34%) และปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาเท่ากันสองปัจจัย คือ "ความช่วย
เหลือต่อพรรค" (28.33%) กับ "ความอาวุโสทางการเมือง" (28.33%) โดยที่พรรคประชาธิปัตย์ให้
ความสำคัญของปัจจัยดังนี้คือ ความรู้ความสามารถ (43.34%) ความอาวุโสทางการเมือง (30.00%)
และความช่วยเหลือต่อพรรค (26.67%) ตามลำดับ สำหรับพรรคประชากรไทยให้ความสำคัญดังนี้ คือ
ความรู้ความสามารถ (43.34%) ความช่วยเหลือต่อพรรค (30.00%) และความอาวุโสทางการเมือง
(26.67%)

สำหรับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดตัวรัฐมนตรีชั้นสุดท้ายนั้นพรรคประชาธิปัตย์ตัดสินใจโดย
ใช้มติเสียงข้างมากของที่ประชุมระหว่าง สส. กับกรรมการบริหารพรรค ในขณะที่พรรคประชากรไทย
หัวหน้าพรรคเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจชั้นสุดท้าย โดยพิจารณาจากรายชื่อผู้ที่เหมาะสมต่อตำแหน่งรัฐมนตรี
ของพรรคที่ สส. ในพรรคเสนอขึ้นมา

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

PARINYA POTISAT : MINISTERIAL NOMINATION OF THE POLITICAL PARTIES :
A CASE STUDY OF DEMOCRAT PARTY AND THAI CITIZEN PARTY. THESIS
ADVISOR : PROF. DR. KANOK WONGTRANGAN, Ed. D. 165 PP.
ISBN 974-579-925-4

This study aims at identifying the main criteria used by political parties in nominating party members for a ministerial post while pointing out the most influential group within a political party in this nomination through a case study of the Democrat Party and the Thai Citizen Party.

According to the study's findings, both parties rate capability as the most important factor (43.34%) whereas patronage of one's own party and political seniority both obtain 28.33%. The Democrat Party's rating for these 3 factors are as follows 43.34% for capability, 30.00% for political seniority and 26.67% for patronage of one's party. The Thai Citizen Party's rating is exactly the same as that of The Democrat Party.

For the Democrat Party the final decision depends on a majority vote between party members and the party committee, whereas for The Thai Citizen Party the party leader has the final say in the nomination of a party candidate proposed by party members for this purpose.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การปกครอง
สาขาวิชา.....การปกครอง
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิติกร.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอุปการะ ความปรารถนาดีและความร่วมมือของ
บุคคลหลายท่าน ซึ่งเป็นสิ่งอันควรที่ผู้เขียนจักขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

สำหรับคุณสมศักดิ์ และคุณกาญจนา โพบิสัยย์ พ่อและแม่ผู้ประศาสน์ความรู้และคุณธรรม
สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม

สำหรับ ศ.ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน ผู้ทำให้ผู้วิจัยคิดมากกว่าที่เคยคิดและคิดในสิ่งที่
ไม่เคยคิด

สำหรับ รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว รศ.ดร.กนลา สุขพานิช-ชั้นธปราบ และ
รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ผู้ให้โอกาสและคำแนะนำทางวิชาการ รวมถึงการตรวจสอบ
วิทยานิพนธ์จนถึงที่สุด

สำหรับ คุณอรุพร บุญยรักษ์ ผู้เป็นกำลังและจิตใจ และคุณกรกช โพบิสัยย์ ผู้เป็น
แรงผลักดันความตั้งใจของผู้วิจัย

สำหรับเพื่อนและน้อง ผู้สร้างความคิดให้กับผู้วิจัยโดยการโต้แย้งด้วยการใช้เหตุผล
อย่างตรงไปตรงมา

และที่สำคัญสำหรับคุณสมมิตร สุนทรเวช คุณเอ็นจิตร รพีพัฒน์ฯ คุณจตุติ ไกรฤกษ์
คุณสัญญา สัตริบุตร น.พ.บุญเทียม เขมาภิรัตน์ ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ พรรคประชากรไทย
คุณชวัน หลีกภัย พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ คุณมารุต บุนนาค คุณจรินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์
คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ พรรคประชาธิปัตย์ ผู้ให้โอกาสผู้เขียนด้วยการให้ข้อมูลและความเป็น
จริงในการกำหนดตัวรัฐมนตรีของทั้งสองพรรค

สำหรับความผิดพลาดของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ถือว่าเป็นข้อบกพร่องทางปัญญา ความ
สามารถและความคิดของผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียว

ปริญญา โพบิสัยย์

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ปัญหาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
สมมติฐานในการศึกษา.....	6
คำนิยามสำคัญที่ใช้ในการศึกษา.....	8
วิธีการศึกษา.....	9
การเก็บข้อมูล.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 แนวคิดและทฤษฎี.....	14
ความหมายและลักษณะของพรรคการเมือง.....	14
ความสำคัญของพรรคการเมือง.....	21
โครงสร้างของพรรคการเมือง.....	25
ความสำเร็จในองค์การพรรคการเมือง.....	30
พรรคการเมืองในสังคมไทย.....	38
พรรคการเมืองกับการตัดสินใจ.....	42

3	คณะรัฐมนตรี.....	47
	ความนำ.....	47
	การจัดตั้งคณะมนตรี.....	50
	โครงสร้างของคณะรัฐมนตรี.....	53
	อำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี.....	56
	การสิ้นสุดของคณะรัฐมนตรี.....	58
	ตำแหน่งรัฐมนตรีกับกระบวนการทางการเมือง.....	60
4	บทบาทของพรรคการเมืองในการจัดตั้งรัฐบาล.....	63
	พรรคประชาธิปไตยกับการตั้งรัฐบาล.....	66
	พรรคประชาธิปัตย์กับการตั้งรัฐบาล.....	86
	สรุปบทบาทของพรรคการเมืองในการจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	97
5	การกำหนดตัวรัฐมนตรีของพรรคการเมือง.....	101
	วิธีการคัดเลือกตัวและตำแหน่งรัฐมนตรี.....	102
	วิธีการกำหนดตัวและตำแหน่งรัฐมนตรีของพรรคประชาธิปไตย....	102
	วิธีการกำหนดตัวและตำแหน่งรัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์....	115
	เกณฑ์ในการคัดเลือกกำหนดตัวและตำแหน่งรัฐมนตรี.....	123
6	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	143
	บรรณานุกรม.....	159
	ประวัติผู้เขียน.....	165

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายชื่อสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้รับการเสนอชื่อ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี.....	77
2	แสดงการลำดับความสำคัญของกระทรวงกับพรรคการเมือง และจำนวน ส.ส.....	83
3	แสดงรายชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์..	108
4	แสดงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดตัวรัฐมนตรี.....	127
5	แสดงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดตัวรัฐมนตรี ของพรรคประชาธิปัตย์.....	130
6	แสดงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดตัวรัฐมนตรี ของพรรคประชาธิปัตย์.....	131
7	แสดงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดตัวรัฐมนตรี.....	132
8	แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการกำหนดตัวรัฐมนตรีของ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์.....	134

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย